

DESERVITORES.

ARTICULUS NOVUS ALIENÆ MANUS.

SUMMARIUM.

1. Quid nomine Deservitorum veniat. — 2. Deservitores ab Episcopo deputandi. — 3. Non solum quoad Ecclesias suæ collationis. — 4. Etiam quoad Ecclesias non subjectas concursui. — 5. Vacante Dignitate in Cathedrali, cui annexa est Parochialis, Episcopus nominat Deservitorem. — 6. Ecclesiæ

(1. Cum sæpe contingat, non posse statim Ecclesiæ Parochiali vacanti de idoneo Rectore provideri, præsertim si per formam concursus providendum sit; ne per eam moram populus Sacramentorum, ac Divini Verbi necessario pabulo careat, atque ita salus animarum in discrimen veniat, Concilium Tridentinum præscribens formam concursus in Ecclesiarum Parochialium provisione servandam, statuit quod « debeat Episcopus statim habita notitia vacationis Ecclesiæ, si opus fuerit, idoneum in ea Vicarium, cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis assignatione, constituere, qui onera ipsius Ecclesiæ sustineat, donec ei de Rectore provideatur. » Sess. LIII, c. 18 de Reformatione.

(2. Hinc deputationem et electionem Deservitoris sive Vicarii ad vacantem Ecclesiam competere soli Episcopo, etiam Sacram Congregationem declarasse, testatur Garcias, de Benef. p. 9, c. 2, n. 13.

(3. Et id non tantum quoad Ecclesias suæ collationis, sed etiam ad aliorum collationem, electionem vel provisionem, etiam Sedis Apostolicæ vigore reservationis, spectantes.

(4. Immo, licet Ecclesiæ vacantes non subjaceant concursui, nihilominus Episcopo, earum vacatione occurrente, constituendi Vicarium sive Deservitorem auctoritas competit.

(5. Quare vacante Dignitate in Ecclesia Cathedrali, aut Collegiata, cui annexa est Parochialis, Episcopus nominat ac deputat Vicarium, seu deservitorem; quamvis ipsa Parochialis sic unita concursui non exponatur: uti notat Massobrius in Praxi habendi concursus *Requis. 1, dub. 16*, qui et ibidem resolvit etiam in Ecclesiis unitis Capitulis deputandum esse per Episcopum idoneum Deservitorem; tametsi etiam Ecclesiis illis deserviretur per vicarios dumtaxat amovibiles.

(6. Similiter Ecclesiæ Patronatus laici, quin et Regii, quamvis a forma concursus exemptæ, ab Episcopis sine præcisa Patroni aut Regis nominatione vel præsentatione hujusmodi Deservitorem accipiunt, qui curam Ecclesiæ vacantis habeat, donec de Rectore ei provideatur.

(7. Electo Deservitore, sive Vicario, Con-

DESPERATIO

Vide verb. VIRTUS num. 32.

DETRACTIO

SUMMARIUM.

ARTICULUS I. — *Detractio quoad ejus esse, et modos quibus fieri potest.*

1. Detractio quid sit. — 2. Quid sit fama. — 3. Quid sit honor. — 4. Honor in uno sensu est majus

Patronatus Laici et Regii accipiunt Deservitorem ab Episcopo, sine Patroni vel Regis nominatione. — 7. Episcopus determinat congruam sustentationem Deservitoribus. — 8. In eorum deputatione non debent audire Examinatores. — 9. 10. Deservitor debet subire onera Pastoralia. — 11. Deservitor potest dare Sacerdoti licentiam assistendi Matrimonio.

cilium Trident. permittit Episcopi arbitrio determinare portionem congruam ejus sustentationi necessariam; utique ex fructibus ipsius Ecclesiæ Parochialis vacantis.

(8. In deputatione et electione Deservitoris Episcopus audire non debet Examinatores Synodales; neque ab his Deservitor sive Vicarius examinari aut probari debet; sed illum Episcopus deputare potest, quem ipse idoneum judicaverit.

(9. Vicarius hujusmodi constitutus, ex Concilio Tridentino, debet subire onera Pastoralia, ipsique Ecclesiæ et Populo in Pastoralibus deservire.

(10. Unde Vicarius *Deservitor*, et Vicaria dici solet *Deservitura*, tamquam qui omnia præstet, quæ ipse Parochus præstare deberet. Et ideo in literis deputationis Vicarii sive Deservitoris, quarum forma extat apud Barbosam in Appendice ad Tractatum de Officio Episc. formula 56, hæc ita exprimitur: « Te Vicarium ipsius Ecclesiæ S. N. constituimus et deputamus, cum auctoritate Missas, et alia divina Officia celebrandi, Sacramenta administrandi, et alias functiones Ecclesiasticas obeundi, ad quæ tenetur, et quæ animarum quilibet Rector aut Administrator præstare et obire solet. »

(11. Quemadmodum administratio Sacramentorum, uti et assistentia matrimonio, non est proprie actus jurisdictionis, sed simpliciter actus Pastoralis; ita Deservitor aut Vicarius hujusmodi licentiam assistenti matrimonio alteri Sacerdoti dare potest ex Canonistarum fere omnium sententia; quia, ut ipsi inquirunt, delegatus est ad universitatem causarum, cui subdelegandi auctoritas competit; atque ita in praxi servatur.

Et hujusmodi jus assistendi matrimonio ita competere eidem manifestum est, ut licet Episcopus specialiter inhibuisset, ne ipse matrimonio individuo assisteret, nec ulli alteri Sacerdoti licentiam assistendi daret; nihilominus ejus assistentiam validum reddere matrimonium apud omnes in confesso est; quemadmodum declarasse Sacram Congregationem refert Sanchez de Matrimonio lib. 3, disput. 32, idque quia non obstante hac simplici prohibitione manet delegatus ad curam animarum, et loco Parochi.

bonum, quam fama, et in alio sensu est majus bonum fama, quam honor. — 5. Detractio dividitur primo in formalem et materialem, et quæ utraque sit. — 6. Detractio dividitur secundo in directam, et indirectam, et quæ utraque sit. — 7. Detractio dividitur

tertio in contumeliam, diffamationem, et susurratorem. — 8. Contumelia quid sit. — 9. Diffamatio quid sit. — 10. Susurratio quid sit. — 11. Detractio calumnians, nisi excuset materia levis, est semper peccatum mortale. — 12. Detractio non calumnians, sed tantum revelans, est peccatum mortale, quatuor concurrentibus conditionibus; his, vel una earum deficiente, evadit peccatum veniale, aut excusatur omnino a peccato. — 13. Defectu voluntarii perfecti, detractio, quæ de sui natura est peccatum mortale, redditur tantum veniale, vel nullum omnino peccatum. — 14. Qui detrahit ex naturali impetu prævæ consuetudinis, et loquacitatis absque omni advertentia ad damnum proximi, non peccat mortaliter in ipso actu, licet peccet in sua causa. — 15. Defectu materiae gravis detractio evadit solum peccatum veniale. — 16. Levitas, et gravitas materiae detractionis attendi debet potissimum ex conditione personæ, quæ infamatur. — 17. Regulariter non est mortale revelare defectus naturales animi, corporis, vel naturarum. — 18. Similiter non est mortale narrare defectus morales de aliquo in generali. — 19. Mortaliter tamen peccat, et detrahit, si quis de determinata persona in generali dicat, V. G. *se scire quid de illo, quod si dicat sit eum magno rubore affecturus.* — 20. Non est mortale de aliquo ignoto, vel indeterminato male loqui. — 21. Si tamen non sit tale crimen, quod in aliorum damnum redundet. Hinc qui dicit Religiosum talis Monasterii, vel Ordinis, hominem talis familiæ, tale, vel tale crimen commisisse, peccat. — 22. Gravius tamen, et gravissime peccat, qui Ordini, seu Congregationi alicui Religiosorum in communi, vel Monasterio detrahit dicendo V. G. quod in eo male et inobservanter vivatur nisi tamen sit plene notorium. — 23. Diffamatum in uno crimine, de altero valde affini diffamare, V. G. dicere de adultero, quod misit literas amatorias, est tantum peccatum veniale. — 24. Affertur regula generalis ad dignoscendum, quando peccat graviter, vel leviter in hujusmodi materia. — 25. Defectu rei occultæ detractio evadit solum peccatum veniale. — 26. Duplex est notorium, scilicet notorium notorietate juris, et notorium notorietate facti, et quid sit utrumque. — 27. Ad constituendum aliquid notorium notorietate facti, quot homines illud scire debeant. — 28. Crimen notorium notorietate juris, postquam per sententiam condemnatoriam publicatum est, potest divulgari sine injuria in omnibus aliis locis. — 29. Crimen notorium notorietate facti alicubi aliis ejusdem loci, seu vicinæ id nondum scientibus manifestare non est peccatum saltem mortale. — 30. Si autem id fiat ex aliquo malo affectu, et effectu, scilicet ex gravi odio, vindicta, vel novo damno illius proximi, est peccatum mortale; si fiat ex mera loquacitate, est veniale; si fiat ex zelo animi, vel ad alium bonum finem, nullum est peccatum. — 31. Crimen notorium non absolute, sed respective, et limitate ad aliquem solum particularem locum, referre in alio loco, ad quem non erat alias de facili notitia perventura, est peccatum mortale contra justitiam. — 32. Secus probabiliter est quando crimen est notorium in aliquo loco seu Civitate simpliciter, et absolute. Attamen contraria opinio est communior, et probabilior. — 33. Qui occultum alicujus crimen ab aliis auditum narrat, non peccat saltem mortaliter, si absque propria confirmatione, et proposito nocendi narret, vel tales circumstantiæ concurrant, ut credibile sit audientes non esse credituros. — 34. Si vero cum propria asseveratione, et confirmatione, iisque circumstantiis tale auditum occultum crimen narretur, ut narratio suo pondere fidem apud audientes mereatur vel sinistram suspicionem generet, peccatur contra justitiam cum onere restitutionis. — 35. Si tamen in talis oculi criminis narratione tales circumstantiæ concurrant, ut narratio per se quidem fidem non mereatur, is vero qui narrat, animadvertat, audientes, non ex vi suæ

narrationis, propria tamen levitate esse credituros, vel malam suspensionem concepturos, non peccat quidem contra justitiam, sed tamen peccat contra Charitatem gravius, vel levius juxta qualitatem materiae. — 36. Peccat mortaliter cum obligatione restitutionis, qui infamatum jam emendatum de præterito, et jam oblioto crimine, denuo sine justa causa infamat. — 37. Probabilius mortaliter peccat, qui occultum alterius crimen sine justa causa manifestat uni vel alteri viro prudenti non ulterius divulgato. — 38. Si quis autem salutis, vel consilii tantum causa, et non intentione detrahendi, et lædendi, alicui amico, seu consiliario taciturno narrat injuriam sibi factam, seu grave crimen contra se commissum, non peccat mortaliter, licet inde proveniat aliqua infamia auctori. — 39. Defunctis detrahere, seu eorum gravia crimina propalare, est peccatum mortale ad restitutionem obligans. — 40. Hinc etiam Historiographi contra justitiam peccant, si occulta mortuorum crimina pandant. — 41. Quo tamen ad mortuorum crimina publica jam oblivione sepulta vel sepelienda, seu uno, vel altero tantum loco cognita, plus Historicis, quam aliis hominibus est concessum. — 42. Peccant autem Historici describendo crimina mortuorum publica, et non referendo poenitentiam, vel emendationem, si resipuerint. — 43. Defectu injustitiæ revelandi crimen occultum, revelare non est peccatum. — 44. Cause justæ revelandi aliquid crimen verum occultum alterius sunt præsertim quatuor, quæ enumerantur. — 45. Propter primam causam, scilicet propter bonum ipsius revelantis, potest quis licite occultum crimen proximi, vel injuriam sibi factam revelare viro gravi et prudenti, ut consilium, vel in sua afflictione solamen capiat. — 46. Dummodo tamen pro quanto est sibi possibile cum minimo alterius damno fiat. — 47. Ad evadendam mortem, vel gravia tormenta ob crimen occultum alterius sibi falso impositum potest quis licite manifestare crimen occultum alterius verum. — 48. Nullimode autem licet crimen falsum imponere innocenti. — 49. Ut quis Officium, vel Beneficium sibi, vel suis dignis assequatur, non est illicitum saltem sub gravi competitoris non dignioris vitium occultum Collatori aperire. — 50. Propter secundam causam, scilicet propter bonum audientium, potest quis licite proximi occulta crimina, et incognitos defectus revelare ad audientium instructionem, informationem, et cautelam, ut sic a multis malis, et damnis liberentur. — 51. Propter tertiam causam, scilicet propter bonum ipsius delinquentis, potest quis manifestare Superiori defectus occultos subditi, ut sic corrigatur, et emendetur. — 52. Propter quartam causam, scilicet propter bonum commune Reipublicæ, vel Communitatis potest quis licite revelare occultum crimen vel incognitum defectum alterius, quoties ita necesse est ad impediendum majus damnum Reipublicæ, vel Communitatis. — 53. Detrahentes voluntarie, et sine causa audire, et cum facile potest, non impedire, est peccatum mortale. — 54. Audiens detrahentem cum aliis, inducendo, provocando, adjuvando peccat mortaliter contra justitiam, et ad restitutionem obligatur respectu infamati. — 55. Audiens detrahentem non inducendo sed solum consentiendo, et complacendo in detractionem, peccat mortaliter tantum contra Charitatem. — 56. Si quis delectaretur præcise de lepiditate, gratia, dexteritate, aut exaggeratione detraкторis, esset inde culpandus peccati gravis. — 57. Audiens detrahentem non ipsum inducendo, nec ei consentiendo, sed tamen illum non impediendo, quando facile et commode potest, peccat mortaliter contra charitatem ex duplici respectu. — 58. Seipsum infamare sine rationabili causa est peccatum veniale tamen ubi nullum aliud intervenit detrimentum. — 59. Quando quis tamen se infamat in iis circumstantiis, in quibus graviter nocet Communitati, familiæ, proximo, etiam vitæ suæ, peccat mortaliter.